

Devet ptičev: Feniks, Golob, Indijanska rasa, Krokav, Labod, Orel, Pav, Rajska ptica in Žerjav je kot ozvezdje ovekovečenih na nebu. Tri so tja postavili grški bogovi, pet vrli astronomi. Le Orel med njimi naj bi imel, kot pripovedujejo, tako močna krila, da je mogel poletel tako visoko na zvezdno nebo in tam, povsem sam, brez pomoči bogov in astronomov, zavzeti častno mesto med zvezdami. To pišem tretjič, spet malo dopolnjeno.

Nebesni orel

Orla so imeli, kot že rečeno, za edino tako močno ptico, ki je bila sposobna premostiti ogromne razdalje in premagati velike ovire, da je prišla do kraljestva zvezd. Vse druge ptice so se dvignile ali pa spuščale po mili volji ali želji bogov.

Stara ljudstva so si tudi predstavljala, da so ptice sposobne izpolniti človeške želje in prošnje, da so znanilke volje bogov in simboli njihovega zaščitništva, da so to bitja, v katerih je utelešena božanska moč.

V mitologiji starih Grkih je voljo bogov posebno razglašal orel. In nebesni orel leti z juga vzdolž bregov dolge in široke "nebesne reke" - Rimske ceste tako, da s krili celo meče svojo senco nanjo.

Antonio da Correggio: Ugrabitev Ganimeda (1490–1534).

Po starogrškem mitu sveta je bil orel najbolj oboževana in tudi najljubša Zevsova ptica. Spokojno, ponosno in mirno je ždel ob Zevsovem vladarskemu prestolu in mu pomagal vladati nad zemljo in nebom.

Nekoč pa se je zgodilo, da je vrhovnega boga Zevsa silno prevzela izjemna lepota mladega pastirja kraljeve drobnice Ganimedea, sina dardanskega kralja Troja. Na Zevsovo željo in zahtevo je orel poletel dol na zemljo, s kremplji nežno zagrabil Ganimedea in ga prinesel na nebo.

Zevs je takoj temu lepotcu podaril nesmrtnost in ga postavil za svojega točaja v zlati palači na Gori Olimp. Tako je Ganimed prinašal bogovom in boginjam nektar in ambrozijo. S svojo neizmerno lepoto in ustrežljivostjo se je vsem priljubil, posebno boginjam, najbolj pa mlajšim.

To je kratka mitološka zgodba o Zevsu in Ganimedu.

Zelo znana pa je tudi zgodba o mladem Antiniju (ok. 111– pred 130), ki je zaradi svoje božanske lepote postal ljubimec rimskega vladarja Hadrijana (76–138 Rim). Preroki so Hadrijanu napovedali, da ga od smrtne nevarnosti lahko reši le smrt ljubljenega človeka.

To je izvedel tudi Antinij. Da bi podaljšal življenje vladarju, je sam sebe žrtvoval. Skočil je v reko Nil in se samovoljno utopil.

Ozvezdje Orel (Aquila), pri nas zvečer vidno od julija do novembra. Najsvetlejša zvezda je Atair. Arabci so na delu neba, kjer je ozvezdje Orel, videli Vrana, Črnega orla, Noja. Številna so latinska imena: Antinijev orel, Prometejev orel (tisti, ki naj bi kljuval jetra Prometeju; dejansko je Prometeju kljuval jetra jastreb), Točaj, Zevsov oz. Jupitrov telesni stražar; kristjani so v tem delu neba namestili Orla svetega Ivana.

V spomin na svojega ljubimca je Hadrijan potem postavil tempelj v Arkadiji. Zgradil je mesto Antinopolis. Zapovedal je spoštovati plemenitega mladeniča kot junaka in na njegovo čast osnoval vsakoletna praznovanja.

Bogovi pa so naročili orlu, naj odnese Antinija¹ na zvezdno nebo, kjer bosta skupaj z orlom v ozvezdju ovekovečena med zvezdami.

Kranj – Zlato Polje, 30. novembra 2017

Majo Prosen

¹ V starih zvezdnih kartah so nekoliko nižje od ozvezdja Orel prikazovali še ozvezdje Antinij (Antinous). Pozneje so to skupino zvezd priključili ozvezdju Vodnar.